

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 3.330.65

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-15>

Боднар Т.І.

викладач

Калуського коледжу економіки, права та інформаційних технологій
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Bodnar Tatiana

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ МЕТОДІВ МЕНЕДЖМЕНТУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

CHARACTERISTIC OF BASIC MANAGEMENT METHODS IN THE CONTEXT OF EFFICIENT FUNCTIONING OF THE ENTERPRISE

Обґрунтовано важливість дослідження основних методів менеджменту на підприємстві. Визначено сутність поняття «менеджмент». Менеджмент являє собою процес, який через функції, засоби та методи дає змогу ефективно здійснювати управління підприємством та вести його до поставленої мети. Визначено сутність поняття «методи менеджменту», які являють собою сукупність способів, правил, заходів, спрямованих на прийняття ефективного управлінського рішення, яке сприятиме розвитку підприємства. Визначено основні групи методів менеджменту на підприємстві: фінансово-економічні, організаційні, психологічні, ситуаційні. Охарактеризовано сутність кожної з груп методів менеджменту на підприємстві. Визначено призначення кожної групи методів менеджменту на підприємстві. Саме ситуаційні слід застосовувати у критичних ситуаціях, якими можуть бути кризовий розвиток, різкі зміни в політиці підприємства тощо.

Ключові слова: менеджмент, методи, методи менеджменту, підприємство, фінансово-економічний стан.

Обоснована важность исследования основных методов менеджмента. Определена сущность понятия «менеджмент». Менеджмент представляет собой процесс, который через функции, средства и методы позволяет эффективно осуществлять организацию предприятием и вести его к поставленной цели. Определена сущность понятия «методы менеджмента», которые представляют собой совокупность способов, правил, мероприятий, которые направлены на принятие эффективного управленческого решения, способствующего развитию предприятия. Определены основные группы методов менеджмента на предприятии: финансово-экономические, организационные, психологические, ситуационные. Охарактеризована сущность каждой из групп методов менеджмента. Именно ситуационные следует применять в критических ситуациях, которыми могут быть кризисное развитие, резкие изменения в политике предприятия и тому подобное.

Ключевые слова: менеджмент, методы, методы менеджмента, предприятие, финансово-экономическое положение.

To date, it is well known that the enterprise management system consists of very complex elements of the process of organizing relations and relationships, which ultimately allow you to complete the tasks and get the desired socio-economic effect. The effective functioning of the management system in the enterprise is achieved through the use of appropriate methods. It is no longer a secret that management methods at the enterprise play a very important role and their correct workability will ensure a clear distribution of responsibilities, compliance with all norms

and powers in resolving issues of economic activity, as well as the application of measures of responsibility. That is why, the question of analysis and determination of the main management methods that are mandatory to use at most enterprises of Ukraine is always relevant. The importance of the study of basic management methods is substantiated. The essence of the concept of "management" is defined. Management is a process that through functions, tools and methods allows you to effectively organize the company and introduce it to the goal. The essence of the concept of "management methods" is defined, which is a supnormality of methods, rules, measures that are aimed at making an effective managerial decision that will contribute to the development of the enterprise. The main groups of management methods at the enterprise are determined: financial and economic, organizational, psychological, situational. The essence of each of the group of enterprise management methods is characterized. The purpose of each group of management methods is determined. It is situational that should be applied in critical situations, which may be crisis development, sharp changes in the policy of the enterprise and the like. Perhaps the main task of the management system at each domestic enterprise is precisely the formation of such conditions that will allow management to constantly and effectively develop. To achieve this, effective methods are needed, of which there are a great many in scientific and practical literature. The correct application of certain managerial methods in the enterprise is the key to success and can dramatically contribute to development.

Keywords: *management, methods, management methods, enterprise, financial and economic situation.*

Постановка проблеми. Нині загальновідомо, що система управління підприємством складається з дуже складних елементів процесу організації відносин та зв'язків, які в кінцевому результаті дають змогу виконати поставлені завдання та отримати бажаний соціально-економічний ефект. Ефективне функціонування системи управління на підприємстві досягається завдяки використанню відповідних методів.

Вже не секрет, що методи менеджменту на підприємстві відіграють дуже важливу роль. Правильне їх використання дасть змогу забезпечити чіткий розподіл обов'язків, дотримання всіх норм і повноважень у вирішенні питань господарської діяльності, а також застосування заходів відповідальності. Саме тому завжди актуальним є питання аналізу та визначення основних методів менеджменту, які необхідно в обов'язковому порядку використовувати на більшості підприємств України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання визначення основних методів менеджменту досліджували такі вчені, як: Р. Акофф, О.С. Анісімов, І. Ансофф, М. Армстронг, Т. Брайан, А.К. Гаст, П. Дод, П. Друкер, Д. Дункан, П.М. Керженцев, С. Кові, Е.А. Кузнецов, Г. Мінцберг, М. Портер, Ю. Сафонов, Ф.У. Тейлор та інші.

Враховуючи накопичений науковий здобуток провідних вітчизняних науковців, слід відзначити, що в сучасних умовах розвитку досі залишається актуальним питання визначення основних методів менеджменту для вітчизняних підприємств.

Мета статті. Основною метою дослідження є визначення та характеристика сучасних методів менеджменту, які сприятимуть ефективному розвитку підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку наукова спільнота активно досліджує кожний елемент системи менеджменту на підприємстві. Менеджмент як процес охоплює всю діяльність підприємства і за правильного застосування методів може принести бажаний результат.

Загалом термін «менеджмент» досі привертає увагу значної кількості науковців. Канадський теоретик у галузі трудових відносин М. Кінг вбачає у менеджменті «сполучну ланку між працею та капіталом, котра здатна анулювати класові суперечності» [1].

Менеджмент як самостійний вид професійної діяльності передбачає, що менеджер є незалежним від власності організації, в якій він працює (може мати акції, а може працювати за контрактом). Менеджмент забезпечує зв'язок та єдність виробничого процесу й об'єднує всіх спеціалістів, які працюють під керівництвом менеджера [2, с. 11].

В. Яковенко стверджує, що «суть менеджменту полягає в управлінні продуктивністю і персоналом» [3, с. 5]. Н. Коломінський розглядає менеджмент із психологічного погляду як діяльність, спрямовану на створення в інших людей (підлеглих, партнерів, інших керівників) таких психологічних станів, якостей, які сприяють досягненню мети управління. З соціально-психологічного погляду – це процес взаємодії керівника з іншими людьми, в результаті якого забезпечується їхня активна та скоординована участь у досягненні мети управління [4, с. 6].

На нашу думку, під поняттям «менеджмент» слід розуміти такий процес, який через функції, засоби та методи дає змогу ефективно здійснювати організацію підприємством та вести його до поставленої мети.

Методи менеджменту – це система правил і процедур вирішення різних завдань управління з метою забезпечення ефективного розвитку організації [5, с. 196]. Ще одним із визначень методів менеджменту є таке: «способи здійснення управлінської діяльності, застосовувані для постановки і досягнення її цілей» [6, с. 91].

На нашу думку, під методами менеджменту слід розуміти таку сукупність способів, правил, заходів, які спрямовані на прийняття ефективного управлінського рішення, що сприятиме розвитку підприємства.

Нині існує класифікація основних методів менеджменту підприємства. До прикладу, група комплексних методів менеджменту для реалізації технологій включає методи: ситуаційного аналізу; системного аналізу; відтворювального аналізу; структурно-функціонального аналізу [7].

На нашу думку, методи менеджменту слід згрупувати за такими категоріями, як: фінансово-економічні методи; організаційні методи; психологічні методи; ситуаційні методи (табл. 1).

Фінансово-економічні методи менеджменту на підприємстві являють собою сукупність засобів, прийомів та способів, які дають змогу вплинути на фі-

Основні методи менеджменту

Група методів	Основна мета
Фінансово-економічні методи	призначені для формування конкурентоспроможності підприємства та досягнення ним стабільного фінансово-економічного розвитку
Організаційні методи	призначені для поєднання та утворення необхідно взаємозв'язку між усіма структурними елементами підприємства
Психологічні методи	призначені для формування необхідного психологічного клімату у внутрішньому середовищі підприємства
Ситуаційні методи	призначені для застосування лише в окремих (кризових, шоківих) моментах діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором

нансово-господарський стан підприємства. До них можна віднести, до прикладу, різні види фінансового стимулювання, такі як підвищення зарплати, надання премії тощо. Саме фінансово-економічні методи менеджменту дають змогу активізувати роботу усього підприємства та сприяти нарощуванню економічного потенціалу.

Організаційні методи менеджменту передбачають встановлення різного роду правил і директив, які дають змогу спрямувати підприємство в правильному напрямі та покращити загальну стратегію розвитку. За допомогою організаційних методів досягається ефективна робота всіх структурних елементів підприємства.

Що стосується психологічних методів, то вони передбачають здійснення заходів, які покращують загальний психологічний клімат у колективі і дають змогу досягнути необхідної психологічної стійкості.

Ситуаційні методи менеджменту – це засоби і прийоми, які слід застосовувати в критичних ситуаціях, таких як кризовий розвиток, різкі зміни в політиці підприємства тощо. До цих методів можна віднести антикризові заходи, які в звичайній ситуації керівництво підприємства не застосовує.

Висновки. Можливо, найголовнішим завданням системи менеджменту на кожному вітчизняному підприємстві є саме формування таких умов, які дозволять керівництву постійно та ефективно розвиватися. Щоб досягти цього, необхідні дієві методи, яких нині у науковій та практичній літературі є велика кількість. Правильне застосування тих чи інших методів менеджменту на підприємстві є запорукою успіху і може кардинально сприяти його розвитку.

Слід пам'ятати, що всі методи менеджменту тісно взаємопов'язані між собою, їх слід використовувати комплексно. Подальших досліджень потребує зарубіжний досвід використання методів менеджменту з метою його використання для вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2005. 234 с.
2. Рувльєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 312 с.
3. Яковенко В.Б. Менеджмент і маркетинг : Навч.посібник. К.: Вид-во Європ.у-ту. 2007. 144 с.
4. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту: Навч. посібник. К.: МАУП, 1996. 176 с.
5. Управление организацией : Энциклопедический словарь / под ред. А. Г. Поршнева, А.Я. Кибанова, В.Н. Гунина. Москва : ИНФРА-М, 2001. 822 с
6. Поршнев А.Г. Управление организацией : учебник ; 2-е изд., перераб. и доп. Москва : ИНФРА-М, 2002. 669 с.
7. Уткин Э.А. Управление компанией. Москва : Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ», 1997. 304 с.

References:

1. Krasnokutska N.S. (2005) Potencial pidpryemstva: formuvannya ta ocinka: Navchalnyj posibnyk. [Potential: Formation and Assessment: A Textbook]. K.: Centr navchalnoyi literatury. [in Ukr.]
2. Ruyev V.A., Gutkevych S.O. (2011). Menedzhment. Navchalnyj posibnyk. [Management. Tutorial] K.: Centr uchbovoyi literatury [in Ukr.]
3. Yakovenko V.B. (2007) Menedzhment i marketyng : Navch. posibnyk [Management and Marketing: Tutorial]. K.: Vydvo Yevrop.u-tu. [in Ukr.]
4. Kolominskij N.L. (1996) Psihologiya pedagogichnogo menedzhmentu: Navch. posibnyk. [Psychology of Pedagogical Management] K.: MAUP, [in Ukr.]
5. Porshneva A.G. Kybanova A. Ya., V. N. Gunyna V. N. (2001) Upravleny'e organizatsiy : Entsiklopedy'cheskyj slovar [Organization Management: Encyclopedic Dictionary] . Moskva : Y'NFRA-M [in Rus.]
6. Porshnev A.G. (2002) Upravlenye organizatsiy : uchenyk ; 2-e y'zd., pererab. y' dop. [Management of the organization] Moskva : Y'NFRA-M [in Rus.]
7. Utkyn E.A. (1997) Upravleny'e kompaniy [Managing the company]. Moskva : Assotsyatsiya avtorov y' y'zdatelej «TANDEM». [in Rus.]